

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ
kirjaamo.ym@ymparisto.fi

LAUSUNTO
07.01.2013

SUOMEN VESIENSUOJELUYHDISTYSTEN LIITTO RY:N LAUSUNTO UUDESTA YMPÄRISTÖNSUOJELULAISTA (YM16/400/2012)

Ympäristöministeriö on pyytänyt 15.11.2012 Suomen Vesiensuojeluyhdistysten Liitto ry:ltä (SVYL) lausuntoa uudesta ympäristönsuojelulaista (ysl). SVYL kiittää lausunnonantomahdollisuudesta ja tuo lausunnossaan esille joitakin yleisiä lausuntokommentteja (1.) sekä esittää lausuntokommentit myös pykäläkohtaisesti yksilöitynä (2.).

1. Yleistä

SVYL pitää ysl:n uudistusta tarpeellisena nykyisen lainsäädännön pirstaleisuuden sekä sen soveltamisessa havaittujen epäselvyyksien vuoksi. Lisäksi synkronointi muuhun lainsäädäntöön on tarpeen.

SVYL korostaa että tavoitteena tulisi olla lain kokonaisuuden uudistaminen. Tähän on selvästi pyritty, mutta useissa kohdissa korostuvat liiaksi mm. direktiivien ohjaava vaikutus. Samalla katkeaa lain tarkoituksen (1§) ja muun sisällön yhtenäisyys. SVYL pitää lain tarkoituksessa 1§:ssä esitetyjä asioita kattavina, mutta korostaa että esitetyt tavoitteet tulisivat olla kaikkien muiden lakiehdotuksen lukujen ja pykälien kanssa sopusoinnussa eikä niiden välillä saisi olla ristiriitoja.

Lakiesityksessä eri tahojen velvollisuuksista ja vastuista on säädetty aikaisempaa täsmällisemmin, mikä on tarpeellinen uudistus. Myös asetuksenantovaltuuksia on täydennetty ja täsmennetty, joka toivottavasti edistää kokonaisuuksien käsittelyä ja hallitsemista.

Ympäristölupaprosessissa lupamääräykset tulevat pohjautumaan entistä voimakkaammin EU:n tasolla hyväksytyihin direktiiveihin mm. parhaan käyttökelpoisen tekniikan päätelmiin. On kuitenkin huolehdittava, että lainsäädännön mahdollistama soveltamista käytetään kustannustehokkaasti ympäristön hyväksi. Lakiesityksen perusteissa arvioidaan, ettei periaatepäätöksiä ja strategioita ei ole voitu käyttää oikeusharkinnan perusteena vaan selvitysaineistona. Tältäkin osalta jatkossa tulee kiinnittää enemmän huomiota lainsäädännön soveltamismahdollisuuksiin perustuen ympäristön tarpeisiin.

Pohjavesien ja maaperän suojelemiseksi on esitetty tarpeellisia täsmennyksiä kuten perustilaselvitystä. Myös hankkeiden kokonaisarviointia pyritään lisäämään. Uudistuksessa ja sen tulevassa soveltamisessa olisi huolehdittava, että nimenomaan vaikutuksia arvioitaisiin kokonaisuutena.

Valvontaa pyritään jatkossa suorittamaan suunnitelmallisemmin ja riskiperusteisesti. Tavoite on hyvä, mutta eikö sitä ole voitu suorittaa jo aiemmin samalla periaatteella. Valvontaan tarvitaan toki riittävä määrä resursseja.

Teollisuuspäästödirektiivin aiheuttama keskeinen muutos on BAT:a koskevan sääntelyn täsmentäminen, joka muuttaa lupaharkintaa. Lakiesityksessä on myös poikkeamismahdollisuuksia. SVYL korostaa että poikkeamisten perusteena tulisi olla paikalliset ympäristöolot ja lupaharkinnassa tulisi käyttää periaatetta ympäristön kannalta parhaasta käytännöstä (14§). Lisäksi BAT-päätelmien vaatimukset ja poikkeusten perusteet tulisi kuvata lupapäätöksissä

Toiminnanharjoittajien yleisistä velvollisuuksista on säädetty täsmällisemmin muodostaen perussäännökset. Lisäksi Vn:n asetuksilla annetaan yksityiskohtaisempia vaatimuksia kuten päästövähennysvelvoitteita ja vähennysvaatimuksia. SVYL tuo esille lausunnossaan, että mikäli lupamenettelystä siirrytään rekisteröinnin piiriin, on huolehdittava silti toimintojen ympäristönsuojelun tasosta. Rekisteröintimenettelyyn onkin yhdistetty valtioneuvoston asetukset toimintojen ympäristönsuojeluvaatimuksista (pienet polttolaitokset, asfalttiasemat jne.). SVYL korostaa, että mahdollisten ongelmatilanteiden ratkaisemiseksi ei riitä esim. lupavelvoitteen laukeaminen.

Lakimuutoksen tavoitteena on ollut lupien tarkistamishakemusten käsittelyn yksinkertaistaminen. SVYL korostaa että tarkistamisissa on hyödynnettävä tarkkailutoksia ja määräysten olisi perustuttava havaittuihin vaikutuksiin.

Teollisuuspäästödirektiivi ei sisällä kaivostoimintaa, turvetuotantoa, suuria nautaeläinsuojia eikä kalankasvatusta. Direktiivin soveltaminen ei saisi aiheuttaa siihen kuulumattomien toimintojen ympäristönsuojelun tason eikä valvonnan heikkenemistä.

2. Lausuntokommentit pykäläkohtaisesti yksilöitynä

1§ 1) Kohdassa tulisi ensimmäisenä mainita että *tarkoituksena on ehkäistä ympäristön pilaantumista ja sen vaaraa sekä ....* Tämän jälkeen olisi kirjattuna *päästöjen ehkäiseminen ja vähentäminen*, koska päästöt ovat vain osa kokonaisuutta. SVYL:n esittämä muutos olisi myös linjassa 2 luvun kanssa, jossa keskeisenä sisältönä on pilaantumisen ehkäiseminen. Lisäksi on korostettava, että ysl:n uudistamisen tärkeimpänä perusteena tulee olla kokonaisuuden uudistaminen eikä teollisuuspäästödirektiivin toimeenpano.

1§ 4) On hyvä, että vaikutusten arvioinnissa ja huomioimisessa on korostettu kokonaisuutta. Tämän tarkoitukseen olisi sisällyttävä ympäristön tilan ja siihen vaikuttavien tekijöiden kokonaisarvioon (esim. vesistöt) eikä pelkästään mahdollisimman laajaan selvitystyöhön.

2§ Pykälässä ei tulisi korostaa teollista toimintaa vaan riittävä termi olisi *toimintaan, josta aiheutuu...* Vahvana perusteena tähän on se, että vesistöjen tilaan vaikuttaa teollista toimintaa enemmän hajakuormitus ja –kuormittajat, mihin ysl:n olisi myös sovellettava. Kuten edellä 1§ 1) SVYL tuo esille, ettei teollisuuspäästödirektiivi saa liiaksi ohjata ysl:n kokonaisuuden uudistamisesta. Perustelujen soveltamisalan positiivisuus on selkeästi ristiriidassa em. teollisen toiminnan korostamisen kanssa.

5§ Pykälää on perustellusti laajennettu verrattuna nykyiseen ysl:iin. Pohjavesialueen määrittelyssä tulisi huomioida pohjavesien säätelyyn liittyvä työryhmän raportti (12/2012), mihin kylläkin perusteluissa viitataan.

7§ Selvilläölovelvollisuuden lisäksi on tarpeellista sisällyttää pykälään myös asian-
tuntemusvaatimus. Perusteluissa on tuotu myös perustellusti esitetty, ettei toiminnanharjoittajan velvollisuus ole tuottaa yleistä ympäristötietoa. Tämä tulisi ohjeistaa sovellettavaksi käytäntöön.

8§ Vaatimus käyttää tarkoituksenmukaisia menetelmiä pitäisi ulottaa kaikkeen ysl:n alaiseen toimintaan, eikä pelkästään pykälässä mainittuihin toimintoihin. Tähän tulisi lisätä maininta kustannustehokkuudesta, kuten on pykälässä 14§. Mikäli listaus esitetään, siitä puuttuu kaivostoiminta, sillä kivenlouhinta on suppeampi määritelmä. Tämä kohta tulisi selventää ja peruste toimintojen esittämiseksi tulisi olla muu kuin myöhempi asetuksenantomahdollisuus. Onko maininta asemakaavasta tässä kohdin sopivalla paikalla (esim. pykälä 10§). Lisäksi kaavojen osalta tulisi mainita muut oikeusvaikutteiset kaavat.

9§ Valtioneuvoston asetuksenantovaltuuden piiriin on lisätty yhdyskuntajätevesien käsittely ja johtaminen edellisen pykälän 4 momentissa. Perusteluissa ei ole tähän kerrottu syytä. Jos tavoitteena on asetuksen kautta päästä vaikuttamaan viemäri-
verkostojen kuntoon ja vuotovesien määrään sekä näin jätevesiohitusten vähentämiseen, siitä olisi hyvä olla maininta perusteluissa. Vesihuoltolakiuudistus on tuomassa tätä laitteistojen kunnon ja vuotovesien määrän tarkkailuvelvoitetta vesihuoltolaitoksille, mutta nykyinen yhdyskuntapuhdistamojen ympäristölupa ei koske viemäriverkoston jätevesiohituksia. Tämä on puute lainsäädännössä, johon tässä ympäristönsuojelulain uudistuksen yhteydessä tulisi puuttua. Asia voi muodostua ongelmalliseksi yhdyskuntapuhdistamoilla, jotka ottavat vastaan eri kuntien jätevesiä, mutta laitoksella ei ole mahdollisuuksia vaikuttaa ko. kunnan vesihuoltolaitoksen verkostosaneerauksiin.

VVY sekä useat vesihuoltolaitokset ovat vapaaehtoisesti edistäneet hyvien toimintatapojen käyttöönottoa viemäriverkostojen vuotojen ja pumppaamo-ohitusten vähentämiseksi, mutta riittävätkö vapaaehtoisuus muuttuvissa ilmasto-olosuhteissa, viemäriverkostojen laajentuessa ja talousongelmien kanssa kamppailevissa kunnissa?

10§ Luonnonarvojen osalta on etenkin ympäristön kannalta arvioituna ristiriitaista, että arvotukseen vaikuttaa lupaviranomainen.

13§ Pykälässä olisi huomioitava että varautumissuunnitelmista käytetään monia eri termejä (turvallisuussuunnitelma, riskienhallintasuunnitelma, häiriö- ja poikkeustilannesuunnitelma jne), joten pykälään tulisi lisätä maininta *tai vastaava suunnitelma*. Muutoin vaadittavien suunnitelmien määrä lisääntyy ja ne eivät vastaa käytännössä tarkoitustaan. Tällä hetkellä on mm. useita työryhmiä valmistelemassa vesilaitosten eri lainsäädäntöihin perustuvien suunnitelmien yhdistämistä WSP-suunnitelmaksi.

14§ Pykälässä on perustellusti esitetty kustannustehokkuus sekä yhdistelmät. Lisäksi on tarpeellista, että periaate ympäristön kannalta parhaasta käytännöstä säilyy laissa.

15§ Huolimatta että jo nykyisessä ysl:ssa käytetään sanamuoto *viihtyisyyden melkoista vähentymistä*, esityksessä tulisi perustella termi *melkoista*.

Seuraavassa on esitetty pykälien 34§ ja 152§ sisältöä sekä esitetty niistä yhteenvedona lausuntokommentti. Lisäksi pykäläkohtien asiaa on käsitelty lausunnon yleisessä osiossa.

34 § *Poikkeus eräiden jätteen käsittelytoimintojen luvanvaraisuudesta*

Ympäristölupaa ei tarvita liitteen 2 13 kohdan I alakohdassa tarkoitettuun toimintaan mainitun säännöksen perusteella silloin, kun kysymyksessä on:

- 1) maa- ja metsätaloudessa syntyvän ympäristölle ja terveydelle haitattomista luonnonaineksista koostuvan jätteen käyttö maa- ja metsätaloudessa;
- 2) **haitattomaksi käsitellyn jätevesilietteen, sakokaivolietteen tai kuivakäymäläjätteen** taikka haitattoman tuhkan tai kuonan hyödyntäminen ja käyttö lannoitevalmistelain (539/2006) mukaisesti;

toisaalta

16 luku *Jätevesien käsittely ja johtaminen viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla*

152 § *Talousjätevesien käyttöön liittyvät määritelmät*

6) lietteellä jätevesistä saostussäiliössä, pienpuhdistamossa tai muussa käsittelyssä muodostuvaa laskeutuvaa tai kelluvaa ainesta, joka voidaan erottaa jätevedestä omana jakeena.

Nämä kaksi lakiehdotuksen lukua ja pykälää ovat epäselvästi ilmaistuja. Mitä tarkoitetaan:

- jätevesilietteellä,
- muussa käsittelyssä muodostuvaa laskeutuvaa tai kelluvaa ainesta, joka voidaan erottaa jätevedestä omana jakeena
- sekä kuivakäymäläjätteellä (sisältääkö virtsan?)

Ympäristönsuojelulain perustavoitteiden kannalta olisi tärkeää, että haja-asutusalueiden kiinteistökohtaisia jätevesilietteitä voitaisiin käsitellä pienimuotoisesti lähellä lietteiden syntypaikkaa esimerkiksi kalkkistabiloimalla ja levittää pelloille ravinteiden kierrättämiseksi ja orgaanisen aineen lisäämiseksi peltomaahan ja jätteiden hyötykäytön edistämiseksi. Elintarviketurvallisuusviraston ja ympäristöministeriön nykyisen tulkinnan mukaan umpisäiliöön johdettavat käymälävedet ovat jätevedettä eivätkä lietettä ja eivät siis kuulu lannoitevalmistelain piiriin, kuten kalkkistabiloidut yksityistalouksien sakokaivolietteet, kuivakäymäläjätteet ja pienpuhdistamoiden lietteet. Umpikaivojen jätevesien käsittely vaatii luvan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta. Jätelain 646/2011 pykälässä 6 Muut määritelmät on kohdassa 2) yhdyskuntajätteellä tarkoitetaan asumisessa syntyvää jätettä, mukaan lukien sako- ja umpikaivoliete. Jätteiden hyötykäytön edistämiseksi myös umpisäiliöiden jätevedet olisi tarpeen saada lannoitevalmistelain mukaisen sääntelyn piiriin, kun on kyse pienimuotoisesta toiminnasta. Tämä edistäisi ekologisesti kestävä, taloudellista ja järkevää hyötykäyttöä ilman turhaa byrokratiaa hyötykäyttöä edistävälle toimijalle.

55§ Parhaan käyttökelpoisen tekniikan arvioinnissa tulisi lakiesityksen mukaan huomioida myös päästöjen vaikutus sekä kustannukset ja hyödyt. SVYL korostaa, että näitä ympäristön kannalta merkittäviä asioita tulisi huomioida myös varsinaisessa BAT-työskentelyssä teknisten prosessien lisäksi.

56§ Lupamääräys selvitysvelvollisuudesta täydentäisi mahdollisuuksia tarkentaa vaikutusten arviointia. Mikäli pykälää sovelletaan perusteluidensa mukaisesti, se on tarpeellinen.

65§ Velvoitetarkkailun toteuttamisessa toteutetaan yleisemmin valvontaviranomaisen hyväksymää ohjelmaa (66-68§). Siten 65§:ssä esitetty mittausmenetelmien ja tiheyden määrääminen luvassa on ristiriidassa käytännön kanssa. Tämän pykälän perusteluissa ei ole mainittu vesienhoidon seurantaohjelman huomioon ottamisen periaatteita (vrt. 7§)

68§:ssä on pyritty täsmentämään tarkkailumääräysten muuttamista käsittelevä viranomaisen. Tämä tavoite on tarpeellinen, mutta esitettyä muotoa tulisi edelleen täsmentää. Lause *Valvonta- tai kalatalousviranomaisen .... määrätään* on mahdollisesti ristiriidassa edellisen lauseen kanssa. Esityksessä ehdotetaan, että yhteistarkkailupäätöstä on muutettava, mikäli yhteistarkkailuun on määrätty uusi toiminnanharjoittaja. Tässä kohdin tulisi ottaa kantaa myös menettelytavasta, mikäli toiminnanharjoittajien määrä vähenee.

69§ Maaperän ja pohjaveden pilaantumisen estäminen on tärkeää ja siten myös tarkkailu on toteutettava tarkoituksenmukaisesti. SVYL esittää, että tässä pitäisi periaatteena olla sama kuin pykälässä 7§ eli ettei toiminnanharjoittajan velvollisuus ole tuottaa yleistä ympäristötietoa, tässä tapauksessa VPD:n toteuttamiseksi. Asia on otettava huomioon kuten lakitekstissä esitetään.

73§ Pykälässä esitetty kohta 1) on avattu perusteluissa, mutta lakitekstissä se vaatisi lisäviittauksen (53§). Kohdassa 2) tarkoitetaan ilmeisesti tämän lain nojalla annettavan vn:n asetuksen laatuvaatimuksen.

7 luku Onko täsmällistä käyttää kohdassa termiä suuri laitos, koska teollisuus-päästödirektiivi käsittelee myös pienempiä laitoksia (keskisuuret). Tässä luvussa kuten pykälän 55§ soveltamisessa tulisi huomioida myös pykälän 14§ periaate ympäristön kannalta parhaasta käytännöstä (valitettavasti lisää sisäisiä viittauksia).

79§ Poikkeusten tulisi perustua ympäristön tilaan eikä taloudellisiin mahdollisuuksiin.

82§ Perustilaselvitys esitetään toteutettavaksi suuren laitoksen osalta (kuten luku 7 myös käsittelee). Perustilaselvitys tulisi suorittaa, mikäli toiminnassa käsitellään pohjavesiä pilaantumista aiheuttavia vaarallisia aineita (vrt. esityksen pääasiallinen sisältö 3.2.4.).

83§ Luvussa 7 käsitellään laajasti BAT-päätelmien vaatimuksia sekä myös poikkeuksia. Näiden perusteet tulee kuvata myös lupapäätöksissä ja asia on lisättävä pykälään 83§.

16 luku Pyydämme huomioimaan edellä pykälän 34§ kohdalla esitetyt lausunto-muistutukset.

203§ SVYL korostaa laadunvarmistuksen erittäin tärkeää merkitystä tarkkailujen toteuttamisessa ja erityisesti on kiinnitettävä huomiota kokonaislaatuun. Kokonaislaatu on huomioitu lakiesityksessä siten, että siihen sisältyy laboratoriotoiminnan lisäksi myös näytteenotto- ja raportointitoiminnan sekä raportoinnin pätevyys. Lakiesityksessä näytteenotto ja raportointi on kuitenkin liitetty yksinomaan laboratoriotoiminnan hyväksymiseen, mikä ei ole saa olla lain tarkoitus. Sertifioituja näytteenottajia on muillakin toimijoilla kuin laboratorioyhtiöillä samoin kuin asiantuntevia raportoijia. Tulevaisuudessa on mahdollista, että yhä enemmän toiminta, ja erityisesti laadukas toiminta, perustuu verkostoihin. Tältä osin pykälä 203§ tulee muotoilla siten, ettei toimintojen hyväksymistä sidota laboratorioon.

203§ Suomen ympäristökeskuksella ei tällä hetkellä ole perusteita toimia laboratorioroiden hyväksyjänä, koska se harjoittaa laboratoriotoimintaa liiketaloudellisin perustein.

3. Lopuksi

Lakiesityksessä lain rakennetta on muutettu ja lain sisäisiä viittauksia on vähennetty. Tällä on aikaansaatu aiempaa eheämpi kokonaisuus, mutta edelleen on arvioitavissa, että lain käyttäminen on työlästä. Toivottavasti lakiesitystä vielä muotoillaan ja selkeitä virheitä korjataan. Suurimmat muokkaustarpeet ovat lain tarkoituksen ja sisällön yhteensovittaminen, ympäristön tilaan vaikuttavien tekijöiden huomioiminen lupaprosessissa, lietteiden ja jätteiden hyödyntämisen mahdollistaminen sekä mittausten ja tutkimusten laadunvarmistuksen (203§) korjaaminen.

Konkreettisenä esimerkkinä lakiesityksessä olevista epätasällisyyksistä todettakoon pykälän 203§ muotoilu. Mikäli lakiesitys hyväksyttäisiin pykälän 203§ mukaisena, estäisi se esim. Suomen Vesiensuojeluyhdistysten Liiton jäsenyhdistyksistä kolmea osallistumasta velvoitetarkkailujen suorittamiseen. Yhdistykset ovat osallistuneet vesiensuojelutyöhön jo yli 50 vuotta ja toteuttavat tälläkin hetkellä sekä tarkkailuja että vesiensuojelun tutkimus- ja kehittämistehtäviä. Alueelliset vesiensuojeluyhdistykset tuottavat pääosan maamme vesistöjen velvoitetarkkailutuloksista.

Korjausten ja muokkausten jälkeen lain soveltamiseksi tarvitaan tiedotusta ja koulutusta.

Suomen Vesiensuojeluyhdistysten Liitto ry

Jukka Koski-Vähälä
Toiminnanjohtaja, MMT